

Bryssel den 28 maj 2021
(OR. en)

9032/21

ENV 331
CLIMA 119
IND 141
CHIMIE 59
TRANS 319
AGRI 232
ENER 198
SAN 315
COMPET 386
ECOFIN 468
CONSOM 123
MARE 17
RELEX 463

NOT

från:	Rådets generalsekretariat
till:	Ständiga representanternas kommitté (Coreper)/rådet
Ärende:	Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén Vägen till en frisk planet för alla – EU-handlingsplan: Med sikte på nollförorening av luft, vatten och mark

1. Den 12 maj 2021 antog kommissionen det ovannämnda meddelandet, *Vägen till en frisk planet för alla – EU-handlingsplan: Med sikte på nollförorening av luft, vatten och mark*, som en av de viktigaste punkterna i den europeiska gröna given.
2. I sitt meddelande fastställer kommissionen en ny övergripande ram för EU:s insatser mot förorening. Den bygger på nio flaggskeppsinitiativ och andra åtgärder, inbegripet lagstiftningsförslag, och utgör en kompass för arbetet med att integrera förebyggande av föroreningar i all relevant EU-politik, för intensifieringen av genomförandet av den relevanta EU-lagstiftningen och för identifieringen av eventuella luckor. För att styra EU mot målet för 2050 om en frisk planet för alla, fastställer handlingsplanen mål för 2030 som indikatorer för att mäta framstegen med att minska föroreningar vid källan på grundval av existerande lagstiftning och initiativ när det gäller luftföroreningar och buller, biologisk mångfald, bekämpningsmedel, mikroplast och avfall.

3. EU-handlingsplanen stöds av två arbetsdokument med titlarna *Towards a monitoring and outlook framework for the zero pollution ambition* (inte översatt till svenska) respektive *Digital Solutions for Zero Pollution* (inte översatt till svenska).
 4. Kommissionen lade fram handlingsplanen för arbetsgruppen för miljön den 21 maj 2021 och behandlade inledande frågor.
 5. Som vägledning för diskussionen vid miljørådets kommande möte den 10 juni 2021 bifogas för delegationerna ett bakgrundsdocument från ordförandeskapet med bland annat tre frågor som ska bidra till att styra upp debatten.
 6. Coreper uppmanas att notera ordförandeskapets bakgrundsdocument och överlämna det till rådet inför diskussionen den 10 juni 2021.
-

**Rådsmöte med miljöministrarna,
den 10 juni 2021**

– Diskussion –

***Vägen till en frisk planet för alla –
EU-handlingsplan: Med sikte på nollförorening av luft, vatten och mark***

Bakgrundsdocument från ordförandeskapet med frågor till ministrarna

Sedan 2019 har olika politiska beslut och åtgärder lanserats inom ramen för den europeiska gröna given¹ med målet om att uppnå klimatneutralitet senast 2050 samtidigt som synergier mellan olika sektorer främjas. För att hantera de ihållande hoten mot människor, djur och ekosystem uppmanas EU i den europeiska gröna given bland annat att bättre övervaka, rapportera, förebygga och åtgärda föroreningar i luft, vatten, mark och konsumentprodukter².

Ambitioner, prioriteringar och mål

Meddelandet *Vägen till en frisk planet för alla – EU-handlingsplan: Med sikte på nollförorening av luft, vatten och mark*³, som antogs av Europeiska kommissionen den 12 maj 2021, är den sista byggstenen i den här raden av strategier och politiska beslut som fastställer visionen för en giftfri miljö i EU och kombinerar alla pågående och planerade insatser i en integrerad strategi, som sätter förebyggande av föroreningar främst. Därför fastställs en effektivare ”nollföroreningshierarki” med beaktande av de principer som slås fast i fördraget, särskilt försiktighetsprincipen, principen om förebyggande åtgärder och principerna om att miljöförstöring företrädesvis bör hejdas vid källan och att förorenaren ska betala.

¹ COM(2019) 640.

² COM(2021) 400, s. 1.

³ Se föregående fotnot.

I toppen av den omvända åtgärdspyramiden finns förebyggande åtgärder, eftersom föroreningar alltid bör förhindras vid källan, och endast när detta inte är möjligt bör de minimeras. För att åstadkomma detta är det nödvändigt att fokusera på hur varor och tjänster utformas, produceras, levereras, utförs och/eller används och bortskaffas. När förorening ändå sker bör den avhjälpas och de åtföljande skadorna kompenseras.

Nollföroreningsambitionen är ett övergripande mål som bidrar till FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling och kompletterar klimatneutralitetsmålet för 2050 i synergi med den rena och cirkulära ekonomin och målen om en återställd biologisk mångfald.

Huvudsyftet med handlingsplanen är att verka för att förebyggande av föroreningar inkluderas i all relevant EU-politik, så att synergier maximeras på ett effektivt och proportionellt sätt, genomförandet intensifieras och eventuella luckor eller avvägningsfrågor identifieras. För att främja åtgärder fastställs i planen sex mål för 2030, som gäller alltifrån luftföroreningar och buller till kemiska bekämpningsmedel, mikroplast och avfallsgenerering.

Dessa mål åtföljs av en rad åtgärder som ska genomföras mellan 2021 och 2024 och som tillsammans med nio flaggskeppsinitiativ som återfinns på olika håll i texten är utformade för att komplettera de många andra initiativen och instrumenten inom den europeiska gröna given, och de bidrar på så sätt till att vår hälsa och vårt välbefinnande förbättras, ekosystem bevaras och till att nollförorening från produktion och konsumtion eftersträvas. De flesta målen är kopplade till utvärderingar och översyner av lagstiftningen i syfte att förbättra genomförandet och efterlevnadskontrollen av rättsliga instrument, särskilt när det gäller buller och vatten-, luft- och markkvalitet.

För att förverkliga omställningen till nollförorening fastställer handlingsplanen åtgärder för att säkerställa striktare genomförande och efterlevnadskontroll, för att främja insatser i hela samhället, för att åstadkomma förändring i hela världen och för att spåra framsteg, förutse trender och integrera nollförorening.

Förbättra hälsa och välbefinnande

Meddelandet syftar främst till att minska ojämlikhet i hälsa genom nollförorening och till att stödja åtgärder i städerna. För att göra detta föreslås i meddelandet att samarbetet mellan olika sektorer ska stärkas på nationell, europeisk och internationell nivå. Handlingsplanens sociala dimension är inriktad på politik i hälsosektorn, till exempel genom planen för att bekämpa cancer, och hur den interagerar med miljölagstiftningen, till exempel pågående och kommande översyner av direktiven om luftkvalitet, dricksvatten, badvatten och rening av avloppsvatten från tätbebyggelse samt kemikaliestrategin. Stadsplanering är avgörande för att minska ojämlikheter, och utvecklingen inom ramen för strategin för hållbar och smart mobilitet, renoveringsvågen, uppdragen inom Horisont Europa och det nya europeiska Bauhaus kan därför innebära ett meningsfullt bidrag i arbetet för att uppnå nollföroreningsmålen i den mån den inspirerar till åtgärder på nationell, regional och lokal nivå, samtidigt som det egentliga syftet med dessa instrument beaktas, det vill säga att bidra till att minska föroreningar vid källan.

Att leva inom planetens gränser

Föroreningar har skapat ett enormt tryck på våra ekosystem under årens lopp, vilket hotar mångfalden. Handlingsplanen innehåller tydliga åtgärder som är direkt kopplade till miljön och betonar vikten av de framtida rättsligt bindande EU-målen för naturrestaurering inom strategin för biologisk mångfald och EU:s kommande markstrategi. Ett regionalt tillvägagångssätt för nollförorening behövs också, och ännu en gång kommer synergier med de befintliga regelverken för skydd av luft, sötvatten, hav och oceaner – till exempel direktivet om nationella åtaganden om utsläppsminskning, vattendirektivet, havsmiljödirektivet och från jord till bord-strategin – att vara avgörande.

Med sikte på nollförorening från produktion och konsumtion

Hur vi producerar och konsumerar är en av prioriteringarna inom den europeiska gröna given, och handlingsplanen tar sig även an de industriella och ekonomiska dimensionerna av vägen mot nollförorening. För att nå detta mål behövs en cirkulär och grön inställning till ekonomin, och en aspekt av detta är att underlätta val för nollförorening genom att genomföra och förbättra de befintliga ramarna, till exempel produkters miljöavtryck, handlingsplanen för den cirkulära ekonomin, industriutsläppsdirektivet och EU:s miljömärke, och genomförandet av kommande initiativ, som initiativet om miljöpåståenden och översynen av energiskattedirektivet.

Att gemensamt skapa en omställning till nollförorening

För att uppnå det trefaldiga målet att öka människors hälsa och välbefinnande, erkänna behovet av att leva inom planetens gränser och gå mot nollförorening från produktion och konsumtion framhåller handlingsplanen en lång rad nya och pågående initiativ. I den understryks också betydelsen av en samordnad planerings- och genomförandeprocess för att säkerställa ständiga framsteg mot uppnåendet av nollföroreningsmålen, samtidigt som föroreningar åtgärdas vid källan. Detta kommer att skapa långsiktiga fördelar för miljön på ett så systemiskt och hållbart sätt som möjligt, samtidigt som hänsyn tas till de senaste vetenskapliga rönen och till normer som i slutändan säkerställer medborgarnas och ekosystemens hälsa. Att sträva efter nollförorening kan samtidigt bidra till att driva på åtgärder och stärka möjligheterna inom dessa initiativ.

För att möjliggöra striktare genomförande och efterlevnadskontroll räknas i handlingsplanen upp flera åtgärder, som nya gemensamma efterlevnadsåtgärder som genomförs av de nationella myndigheterna tillsammans med det europeiska nätverket av miljömyndigheter, inspektörer, revisorer, polis, åklagare och domare, stärkandet av samarbete mellan miljömyndigheter och andra tillsynsmyndigheter för att utforma sektorsövergripande efterlevnadsåtgärder på nationell och gränsöverskridande nivå, stärkandet av miljöbrottsdirektivet, utvärderingen och den eventuella översynen av miljöansvarsdirektivet, utarbetandet av standardiserade bestämmelser om säkerställande av efterlevnad på europeisk och internationell nivå, främjandet av högutvecklad teknik och stärkandet av civilsamhällets förmåga att övervaka efterlevnaden.

Kommissionen kommer inom det åttonde miljöhandlingsprogrammet att utarbeta en integrerad övervaknings- och prognosram för nollförorening, som ska analysera synergier, spåra framsteg och främja integrerade lösningar och rekommendationer – den första rapporten planeras till 2022 och den andra till 2024. För att detta ska uppnås måste befintliga strukturer, såsom EU:s kunskapscentrum för nollförorening, konsolideras. Europeiska miljöbyrån, det gemensamma forskningscentrumet och det nyligen skapade Europeiska observatoriet för klimat och hälsa kommer att vara avgörande i insamlingen av data till det här övervaknings- och prognosverktyget.

Inrättandet av en ny intressentplattform för nollförorening, i samarbete med Regionkommittén, kommer att sammanföra intressenter och experter från olika politikområden, så att man effektivt kan integrera nollföroreningsagendan, bidra till att skapa medansvar, främja samarbete och integrerade lösningar och åtgärder som maximerar synergier med utfasningen av fossila bränslen och återhämtningen efter covid-19.

På internationell nivå kommer EU i enlighet med handlingsplanen att främja ambitionen om nollförorening genom handelspolitiska initiativ och frihandelsavtal och även att stärka genomförandet och efterlevnadskontrollen av de kapitel i dessa avtal som gäller handel och hållbar utveckling.

Förslag till frågor inför diskussionen vid rådsmötet med miljöministrarna den 10 juni 2021:

- Hur bedömer medlemsstaterna tillvägagångssättet, räckvidden och ambitionsnivån för handlingsplanen för nollförorening?
- Hur kan synergieffekterna ökas, med tanke på kopplingarna till flera strategier som lagts fram inom ramen för den europeiska gröna given?
- Vilka anser medlemsstaterna vara de viktigaste åtgärderna för genomförande och efterlevnadskontroll som anges i handlingsplanen för nollförorening?